

Mielenterveyspotilaan arkea

Tämän lehden sisäsivuilla on lääkäri Ilkka Taipaleen koskettava artikkeli mielenterveyspotilaiden arkisista huolista yhteiskunnassamme. Ilkka Taipale on lääkärin uransa aikana ollut näiden potilaiden energinen puolestapuhuja. Tästä rohkeudesta häntä moni sekä kiittää että ihailee. Pelkkä kiitos ei kuitenkaan riitä — tarvitaan lisää toimijoita, jotta väärät ennakoasenteet mielisairauksia kohtaan saadaan muutetuiksi. Sairauden monisyinen tragedia on usein juuri sen puhkeaminen nuoruudessa, jolloin valmistautuminen työelämän haasteisiin jää kesken.

Ilkka Taipale on nostanut esille myös mielenterveyspotilaiden hammashuollon. Totta on, että monet mielenterveyspotilaiden käyttämät lääkkeet heikentävät syljeneritystä ja lisäävät näin kariesriskiä. Suuhygieniasta huolehditaan huonosti ja välillä se unohtuu kokonaan. Suuta kuivaavat lääkkeet yhdessä monen muun sairautteen liittyvän laiminlyönnin kanssa saavat suun terveydessä usein nopeastikin pahoja muutoksia aikaan.

Useimmat mielenterveyspotilaat käyvät hammaslääkärissä kuten ketkä tahansa asiakkaat, ja saavat saman yhteiskunnan tuen kuin muutkin kansalaiset. He voivat valita terveyskeskushoidon ja sairausvakuutustuetun yksityishoidon väliltä. Säännöllinen hoito onkin avainsana, etenkin heidän kohdallaan. Korjaavan hoidon rinnalla ehkäisevän hoidon ja oman kotihoidon sujuminen ovat kuitenkin ne todelliset taikatekijät, joilla kuivakin suu pysyy terveenä.

Pitkäkestoinen, usein toistuva sairaalahoidon kierre vie kuitenkin pohjan pois normaalin arjen rutii-

neilta. Mielenterveystyössä on monen ammattiryhmän terapeuttista ja kuntouttavaa yhteistyötä, mutta hammaslääkärin ja hammashuoltajan panokset ovat siitä yleensä puuttuneet. Nikkilän sairaalan avarakatseisen ylilääkärin jo 1960-luvulla luoma säännöllinen sairaalahoitoon kuulunut hammashoito olikin ison askeleen aikaansa edellä. On sääli, että sitä ei enää siinä mielessä ole, sillä työ vaatii myös “sisäistä paloa” psykiatriaankin tekijöiltään. En epäile, etteikö näitä kollegoja löytyisi, jos työsuhte olisi houkutteleva haasteineen. Heitä löytyi aina Nikkilän sairaalan hammashoitolaankin.

Mielenterveyspotilas ei ole hankala potilas sanan kielteisessä merkityksessä, mutta sairauden vaikeusaste tuo kuitenkin mukanaan reunaehtoja hoitotilanteeseen ja sen ajankäyttöön.

Voimme toimia yhdessä. Ilkka Taipaleen mukaan asia on kiinni terveyskeskuksen ylihammaslääkärin asenteesta, mutta tästä olen eri mieltä. Niukuuden jakaminen on vaikea arvovalinta.

LIISA LUUKKONEN